

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

	Стр.
6. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Унгарија за социјално осигурување и социјална сигурност.....	2
7. Закон за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Словачка Република за социјално осигурување.....	56

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

6.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И УНГАРИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ
И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ**

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Унгарија за социјално осигурување и социјална сигурност,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 мај 2015 година.

Бр. 08-2127/1
12 мај 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И УНГАРИЈА
ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ**

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Унгарија за социјално осигурување и социјална сигурност, склучен во Будимпешта на 20 ноември 2014 година.

Член 2

Договорот од членот 1 од овој закон во оригинал на македонски и на унгарски, гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР
МЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
УНГАРИЈА
ЗА
СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ И СОЦИЈАЛНА
СИГУРНОСТ

Република Македонија и Унгарија (во натамошниот текст: договорни страни) со цел уредување на меѓусебните односи во областа на социјалното осигурување и социјалната сигурност, се договорија за следното:

ДЕЛ I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Дефиниции на поимите

(1) Во овој договор следните поими значат:

1. "територија"

за Република Македонија, територијата на Република Македонија,
за Унгарија, територијата на Унгарија;

2. "правни прописи"

закони, подзаконски и други општи акти, кои се однесуваат на областите од член 2 на овој договор;

3. "надлежен орган"

министри, министерства, односно друг орган на управата одговорен за спроведување на правните прописи од член 2 на овој договор;

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

4. "институција"

институција или орган надлежен за спроведување на правните прописи од член 2 на овој договор;

5. "надлежена институција"

институција во која лицето е осигурено во време на поднесување на барањето за давање или од кого има или од кого би имало право на давање;

6. "орган за врска"

орган назначен од страна на надлежните органи во административната спогодба за одржување на меѓусебни врски во интерес на спроведување на овој договор;

7. "живеалиште"

место на постојан престој на лицето според правните прописи на договорната страна;

8. "престој"

место на привремен престој чија должина, по правило, зависи од целта на престојот;

9. "период на осигурување"

период за кој се платени придонеси и секој период признат како таков според правните прописи на договорните страни;

10. "парично давање"

пензија и други парични давања, вклучувајќи ги усогласувањата според правните прописи од член 2 на овој договор;

11. "давање во натура"

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

здравствени услуги и други давања, освен парични, според правните прописи од член 2 на овој договор;

12. "корисник"

лице кое остварило право според правните прописи од член 2 на овој договор;

13. "осигуреник"

лице кое е осигурано или било осигурано според правните прописи од член 2 на овој договор;

14. "член на семејство"

е лице кое се смета за член на семејството според правните прописи за давање кое го пружа договорната страна.

(2) Во овој договор останатите поими, како и изрази имаат значење кое им е дадено според правните прописи на договорните страни.

Член 2

Правни прописи на кои се однесува договорот

(1) Овој договор се однесува:

- во однос на правните прописи на Република Македонија за:

1.1 здравствено осигурување, здравствена заштита и осигурување во случај на бременост, породување и мајчинство, вклучувајќи го и осигурувањето во случај на повреда на работа и професионална болест;

1.2. пензиско и инвалидско осигурување, вклучувајќи го и осигурувањето во случај на повреда на работа и професионална болест,

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- во однос на правните прописи на Унгарија за :

- 2.1. задолжително осигурување и плаќање на придонеси за давања од социјално осигурување и давања во случај на невработеност;
- 2.2. давања од задолжително здравствено осигурување;
- 2.3. пензии од социјално осигурување;
- 2.4. давања за лица со променета работна способност.

(2) Овој договор се однесува на сите правни прописи со кои се опфаќаат, менуваат или дополнуваат правните прописи од став 1 на овој член.

(3) Овој договор се однесува и на оние правни прописи со кои се утврдуваат нови системи или гранки на социјалното осигурување во едната договорна страна, доколку надлежниот орган на другата договорна страна не го изрази своето несогласување во рок од три месеци од денот на приемот на писменото известување.

(4) Билатералните договори на договорните страни со трети земји со кои се преземени обврски за давања на товар на договорната страна според живеалиштето, не се земаат предвид при примената на овој договор, ако со овој договор не е поинаку определено.

Член 3

Лица на кои овој Договор се применува

Овој договор се применува на :

1. лицата на кои се применуваат или се применувале правните прописи на едната или на двете договорни страни и
2. други лица кои правата ги изведуваат од лицата назначени под точка 1.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 4

Начело на еднаков третман

При примена на правните прописи на едната договорна страна, лицата од член 3 од овој договор се изедначени со државјаните на таа договорна страна, доколку со овој договор не е поинаку уредено.

Член 5

Исплата на давања

(1) Паричните давања според прописите на едната договорна страна не можат да се намалат, менуваат, стават во мирување или одземат поради тоа што корисникот живее на територијата на другата договорна страна.

(2) На државјаните на другата договорна страна исплатата на давањата од став (1) на овој член се врши под исти услови како и на сопствените државјани и во случај кога живеат во трета држава.

Член 6

Идентичен третман на факти

(1) Ако некој факт, според правните прописи на едната договорна страна има правно дејство на некое парично давање, идентичен факт кој настанал на територијата на другата договорна страна, ќе се смета како да настанал на нејзина територија.

(2) Според овој договор не може по основ на ист период на задолжително осигурување да се стекнат ниту да се задржат права на поголеми давања или приходи од ист карактер. Ова правило не се однесува на паричните давања во случај на старост, инвалидност и смрт.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДЕЛ II

Одредби за правните прописи кои се применуваат

Член 7

Општи одредби

(1) Обврската на осигурување се определува според правните прописи на онаа договорна страна на чија територија лицето врши доходовна дејност и во случај кога живеалиштето на вработениот или седиштето на работодавачот се наоѓа на територијата на другата договорна страна, ако со одредбите на член 8 и 9 на овој договор не е поинаку определено.

(2) Во случај лицата кои истовремено вршат доходовна дејност на територијата на двете договорни страни обврската за осигурување е според правните прописи на договорната страна каде се наоѓа живеалиштето на лицето. Доколку лицето нема живеалиште на територијата на ниту една договорна страна, осигурувањето е според правните прописи на онаа договорна страна на чија територија е седиштето на работодавачот. Доколку правните прописи кои се применуваат не може да се одредат според горенаведеното, се применуваат правните прописи на онаа договорна страна на чија територија лицето ја врши главната дејност. При утврдување на главната дејност приоритетно во предвид се зема местото каде лицето континуирано ја врши дејноста. Во отсуство на ова, при утврдување на главната дејност се зема во предвид траењето на вршењето на дејноста или доминантниот дел на остварениот приход.

Член 8

Посебни одредби

(1) На вработените во државните и јавните служби и со нив изедначените лица упатени на територијата на другата договорна страна се применуваат правните прописи на договорната страна која ги упатила.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(2) Ако работодавачот со седиште на територијата на едната договорна страна го упати вработениот на територијата на другата договорна страна, и понатаму се применуваат правните прописи на првата договорна страна како да е вработен таму, доколку планираното упатување не се очекува да трае подолго од 24 календарски месеци.

(3) Ако лицето кое врши самостојна дејност во едната договорна страна отиде во другата договорна страна заради привремено вршење на таа дејност, и понатаму се применуваат правните прописи на првата договорна страна како да ја врши дејноста таму, доколку планираното вршење на дејност не се очекува да трае подолго од 24 календарски месеци.

(4) Ако работодавачот врши воздушен, патен или железнички сообраќај (превоз, шпедиција и транспорт) со седиште на територијата на едната договорна страна го прати вработениот на територијата на другата договорна страна, на него се применуваат правните прописи на договорната страна во која е седиштето на работодавачот, како да вработениот е вработен на нејзина територија.

(5) На вработен на брод или други пловни средства, се применуваат правните прописи на договорна страна под чие знаме бродот или другите пловни средства пловат.

(6) На лицата кои не се вработени на брод или други пловни средства, а кои вршат работи на утовар, истовар, поправка или контрола на бродот или другите пловни средства додека престојуваат во пристаништето на другата договорна страна се применуваат правните прописи на договорната страна на која пристаништето припаѓа.

(7) Примената на правните прописи на првата договорна страна за лицата од став (2) и (3) може, на заедничко барање на работодавачот и вработениот односно лицето кое врши самостојна

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

дејност да продолжи еднократно за најмногу 24 месеци со согласност на надлежниот орган, односно институција кој тој ќе го овласти на договорната страна каде што се врши дејноста.

Член 9**Членови на дипломатски или конзуларни претставништва**

Овој договор нема да има влијание на одредбите на Виенската Конвенција за дипломатски односи од 18 април 1961 година или на Виенската конвенција за конзуларни односи од 24 април 1963 година.

Член 10**Исклучоци**

На заедничко барање на вработениот и неговиот работодавач, односно лицето кое самостојно врши дејност, надлежните органи на двете договорни страни, односно органи кои тие ќе ги овластат, можат договорно да договорат исклучоци од член 7 до член 9 на овој договор, при што мораат да ги земат предвид видот и околностите на вработувањето. Ова не се однесува при примена на член 8 став (7) од овој договор.

Член 11**Потврди за правните прописи кои се применуваат**

Во случаите од член 7 став (1), член 8 став (1), (2), (3) и (4) и став 7 и член 10 од Договорот со потврдата издадена на барање на заинтересираното лице, работодавачот или лице кое извршува самостојна дејност се потврдува дека односното лице останува осигурено според правните прописи на договорната страна која ја издава потврдата.

ДЕЛ III**Посебни одредби****Глава 1**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Болест и мајчинство

Член 12

Собирање на периодите на осигурување

За стекнување, задржување и повторно одредување обновување на право за парични давања и давање во натура и за одредување на времетраењето на тоа давање, во рамките на здравственото осигурување, периодите на осигурување навршени според правните прописи на двете договорни страни се собираат, доколку е потребно, под услов да не се поклопуваат.

Член 13

Давања во натура

(1) Лице кое има право на давања во натура, според правните прописи на едната договорна страна, а кое :

1. има живеалиште на територијата на другата договорна страна, или

2. има итна потреба од медицинска помош во текот на престојот на територијата на другата договорна страна, а не отпатувал на територијата на другата договорна страна со цел за лекување, или

3. добил, или ќе добие одобрување од страна на институцијата да отпатува на територијата на другата договорна страна, за цел за лекување според неговата здравствена состојба,

има право на давања во натура, на товар на надлежната институција од страна на институцијата утврдена според живеалиштето или престојот, со примена на правните прописи коишто таа ги применува, како ова лице да е осигурено кај него. Под итна медицинска помош се подразбира помош која не може да се одложи до враќањето на лицето во неговото живеалиште.

(2) Во примена на став (1) од овој член обезбедувањето на протези, ортопедски помагала од поголема вредност, разни медицински помагала и други давања во натура од голема вредност

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

зависи од одобрувањето на надлежната институција. Ова одобрување не е услов во случај на лица според став (1) точка 1 од овој член или член 14 став (2) од овој договор или доколку обезбедувањето на услугата не може да се одложи, а сериозно да не се наруши животот или здравјето на заинтересираното лице, или доколку трошоците ќе бидат надоместени како паушален износ според член 16 став (2) од овој договор.

(3) Одредбите утврдени во став (1) и (2) од овој член, се применуваат и на членови на семејството.

Член 14

Парични давања

(1) Паричните давања во случај на болест или мајчинство ги пружа непосредно институцијата на корисникот според правните прописи кои ги применува.

(2) Доколку според правните прописи на едната договорна страна се предвидува паричниот износ на надоместоците да зависи од бројот на членовите на семејството, надлежната институција исто така го зема предвид бројот на членовите кои живеат на територијата на другата договорна страна.

Член 15

Корисници на пензија

(1) На корисник на пензија остварена според правните прописи на двете договорни страни се применуваат правните прописи за давања во натура на институцијата на осигурување на договорната страна на чија територија има живеалиште.

(2) На корисник на пензија остварена според правните прописи на едната договорна страна кој има живеалиште на територијата на другата договорна страна, давањата во натура ги пружа договорната страна според живеалиштето а во согласност со нејзините правните прописи, а на товар на надлежната институција.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Корисник на пензија од став (2) со живелиште на територијата на едната договорна страна чија состојба за време на престојот на територијата на другата договорна страна бара итно пружање на здравствени услуги има право на тие услуги според правните прописи на другата договорна страна, а на товар на институцијата на другата договорна страна.

(4) Одредбите од став (1) до (3) на овој член се применуваат и на членовите на семејството на корисникот на пензија кои живеат со него во исто домаќинство и кои имаат право на давање според правните прописи на институцијата кој го пружа давањето.

(5) Одредбите од став (1) до (4) на овој член не се применуваат се додека корисникот на пензија врз основа на вршење доходовна дејност е здравствено осигурен во согласност со правните прописи на договорната страна на чија територија се наоѓа неговото живеалиште.

Член 16**Институции според живеалиштето или престојот на лицата**

Во случај од член 12 и член 14 од овој договор, давања во натура пружа во случај на живеалиште или престој:

1. во Република Македонија: Фонд за здравствено осигурување на Македонија,
2. во Унгарија: Органот за задолжително здравствено осигурување.

Член 17**Надоместување на трошоците**

(1) Надлежна институција ги надоместува на институцијата на другата договорна страна стварните трошоци направени во врска со пружање на давањата во натура според член 12 и 14 од овој Договор, освен административните трошоци.

(2) Органите за врска на договорните страни можат, со цел поедноставување на постапката на пресметката да се договорот за

одредени групи на корисници да се прави паушална пресметка и надоместување на направените трошоци.

Глава 2

Осигурување од повреда на работа и професионална болест

Член 18

Поведа на работа и професионална болест

(1) Лице кое ќе претрпи повреда на работа или заболи од професионална болест за време на траење на осигурувањето остварува право на давања во натура според правните прописи на договорната страна кај која е осигурено.

(2) Паричните надоместоци во врска со повреда на работа се утврдуваат според правните прописи на онаа договорна страна на чија што територија во моментот на настанување на повредата на работа лицето е осигурено.

(3) За давања во натура кои се пружаат по основ на повреда на работа и професионална болест се применуваат соодветните членови на овој договор.

(4) Ако правните прописи на едната договорна страна предвидуваат утврдување загубување или намалување на работната способност или степенот на нарушување на здравствената состојба поради повреда на работа или професионална болест, при утврдување на правото на давање мора да се земат предвид и претходните повреди на работа и професионални болести се земаат предвид и повредите на работа и професионалните болести во согласност со правните прописи на другата договорна страна.

(5) Ако лицето на пат заради стапување на работа доживее повреда на територијата на другата договорна страна ќе се смета дека повредата настанала на територијата на договорната страна кај која лицето е осигурено.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 19

Земање предвид дејности штетни по здравјето

(1) При утврдување право на давање врз основа на определена професионална болест институцијата на едната договорна страна ги зема предвид и оние дејности штетни по здравјето кои според правните прописи на другата договорна страна и според својата природа можат да бидат причина за таа професионална болест. Ако правото на парично давање во случај на професионална болест постои според правните прописи на двете договорни страни, давањата ги исплатува договорната страна според чии правни прописи лицето било последен пат осигурено врз основа на вршење на дејност која ја предизвикала професионалната болест.

(2) Ако лицето, кое врз основа на професионална болест примало или прима парично давање на товар на институцијата на едната договорна страна, поради влошување на болеста предизвикана со обавување на нова дејност која, според правните прописи на другата договорна страна, може да предизвика професионална болест, поднесе барање за давање на институцијата на другата договорна страна, институцијата на првата договорна страна и понатаму ги сноси трошоците на давањата, без оглед на влошувањето, според своите правни прописи. Институцијата на другата договорна страна исплатува давање во висина на разликата помеѓу давањата кои припаѓаат после влошувањето и давањата кои, по основ на настапување на таа болест би припаѓало според неговите правни прописи.

Член 20

Начин на исплата на давањата

(1) Надлежната институција исплатува парично давање за давањата во натура, во согласност со правните прописи со кои се однесуваат на него.

(2) Доколку според правните прописи на договорна страна се предвидува висината на паричното давање да зависи од бројот на

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

членовите на семејството, надлежната институција, исто така, го зема предвид бројот на членовите кои живеат на територијата на другата договорна страна.

(3) Во случај на користење на давање во натура врз основа на член 12, 14, и 17 став (3) од Договорот, правото на давање во натура се докажува со потврда издадена од страна на надлежната институција. Ако при користењето на правото на давање во натура не можеле да ја презентираат потврдата, давателот на услугата на барателот или институцијата надлежна според местото на престојот ќе побара нејзино дополнително издавање од надлежната институција. Со барањето за дополнително издавање на потврдата за правото на давање во натура до надлежната институција, во исклучителни случаи се доставува и соодветен медицински извештај, освен во случаите на безусловна итност.

(4) Лице кое користи давање во натура врз основа на член 12 став 1 точка 3 на територијата на другата договорна страна е во обврска на институцијата надлежна според местото на престој да му ја презентира потврдата со која се потврдува дека надлежната институција на едната договорна страна го одобрил лекувањето во согласност со здравствената состојба во другата договорна страна. Оваа потврда треба да го содржи најдолгото време до кога давањата во натура можат да се пружат.

(5) Лице кое сака да користи давање во натура врз основа на член 12 став (1) точка 1 и член 14 став (2) од Договорот е во обврска да се пријави себеси, односно своите членови на семејството кај надлежната институција според местото на своето живеалиште предавајќи ја потврдата издадена од надлежната институција со која се потврдува дека тој, односно неговите членови на семејство имаат право на давање во натура. Примерок од потврдата за право на давање во натура се доставува од страна на надлежната институција на институцијата според местото на живеалиште.

(6) На лице од член 12 и член 14 од овој договор кое користело право на давање во натура на начин кој не е предвиден со овој договор, настанатите трошоци ги надоместува надлежната институција според правните прописи кои ги применува.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 21

Надоместување на трошоци

Надлежната институција ги надоместува стварните трошоци настанати од обезбедувањето на давањата во натура на институцијата на другата договорна страна, со исклучок на административните трошоци.

Глава 3

Давања во случај на старост, инвалидност и смрт

Член 22

Собирање на периодите на осигурување

(1) Ако според правните прописи на едната договорна страна, стекнувањето, зачувувањето или повторното признавање на правото на давање е условено со навршени периоди на осигурување, надлежниот институција на таа договорна страна ги зема предвид ако е потребно, периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна како да се навршени според правните прописи кои ги применува, под услов да не се поклопуваат.

(2) Ако според правните прописи на едната договорна страна, правото на одредено давање е условено со навршени периоди во одредено занимање, односно работа или занимање за кои постои посебен систем, институцијата на таа договорна страна ги зема предвид и периодите на осигурување кои според правните прописи на другата договорна страна, навршени во исто занимање, односно работа или соодветен систем. Ако периодите на осигурување кои се собираат не обезбедуваат основ за давање во посебниот систем на давања, тогаш периодите на осигурување се собираат со општиот систем на осигурување.

(3) Ако и покрај примената на став (1) и (2) од овој член не се исполнети условите за стекнување право на давање надлежниот институција ги зема предвид и периодите на осигурување

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

навршени во трети држави со кои двете договорни страни имаат склучено договори за социјално осигурување и социјална сигурност во кои се предвидува собирање на периодите на осигурување. Ако само едната договорна страна има договор со трета држава, тогаш таа ги зема предвид периодите на осигурување кои нејзините државјани ги оствариле во трета држава ако со договорот со таа трета држава не е поинаку определено.

(4) Ако според правните прописи на едната договорна страна, времето на користење на пензија го продолжува периодот на осигурување, тој период се продолжува со соодветното време на користење на пензијата остварена според правните прописи на другата договорна страна.

(5) Во случај на примена на унгарските правни прописи, навршениот период на осигурување согласно правните прописи на Република Македонија од една година се пресметува како 365 дена, а еден месец како 30 дена.

Член 23**Самостојна пензија**

Ако лицето ги исполнува условите за давање без примена на член 21 на овој договор, надлежната институција на таа договорна страна утврдува давање исклучиво според правните прописи кои ги применува.

Член 24**Утврдување на парични давања во Република Македонија**

(1) Ако постои право на давање и без примена на одредбите на член 21 од овој Договор, надлежниот институцијата утврдува давање исклучиво врз основа на периодите на осигурување кои се земаат предвид според правните прописи кои ги применува.

(2) Ако право на давање постои само со примена на член 21 од овој договор, надлежната институција го утврдува износот на давањата на тој начин што :

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

1. го пресметува теоретскиот износ на давањето кое би припаѓало ако вкупните периоди на осигурување кои се земаат предвид за пресметување на давањата се навршени според правните прописи коишто ги применува. Износот на давањето кое не зависи од должината на периодите на осигурување се зема како теоретски износ.
2. врз основа на така пресметаниот износ, се утврдува износ на давањето сразмерно на односот меѓу периодите на осигурување навршени исклучиво според правните прописи кои тој ги применува и вкупните периоди на осигурување кои се земаат предвид за пресметка на давањето.
3. ако збирот на периодите на осигурување навршени според правните прописи на двете договорни страни го преминуваат најдолгите периоди на осигурување утврдени според правните прописи на едната договорна страна за стекнување на поли износ на давања, надлежната институција на таа држава ќе го земе максималниот износ на периодот на осигурување наместо збирот на навршените периоди.

Член 25

Утврдување на унгарските пензиски давања

Унгарските институции го применуваат член 21 на овој договор на следниот начин:

1. Старосните пензии и пензиите на членовите на семејството наследници на пензиите се утврдува исклучиво според унгарските правни прописи и врз основа на унгарските периоди на осигурување.
2. Ако односното лице правото на пензија според унгарските правни прописи може да оствари исклучиво со собирање на периодите на осигурување, унгарската институција го утврдува оној дел на пензија кој ќе падне на негов товар кога при утврдување на пензијата мора да се земат предвид вкупните периоди на осигурување остварени според правните прописи на двете договорни страни. Вака утврдениот износ на пензија ќе го

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

исплатува институцијата сразмерно меѓу периодите на осигурување навршени исклучиво според унгарските правни прописи и вкупните периоди на осигурување навршени според правните прописи на двете договорни страни.

Член 26**Основ за утврдување на давања**

Ако според правните прописи на едната договорна страна износот на давања се пресметува според заработувачката, основиците на осигурување односно платениот придонес во определен период, надлежната институција ги зема предвид заработувачката, основицата на осигурување, односно платениот придонес исклучиво за периодите на осигурување навршени според правните прописи кои тој ги применува.

Член 27**Периоди на осигурување пократки од една година**

(1) Ако вкупниот период на осигурување, кои според правните прописи на едната договорна страна се земаат предвид за пресметување на давањата, пократки од една година, не се одобрува право на давање, освен во случаите кога, според тие правни прописи, постои право на давање само врз основа на тие периоди на осигурување.

(2) Периодите на осигурување, од став (1) на овој член врз основа на кои институции на едната договорна страна не одобрува давање, ги зема предвид институцијата на другата договорна страна за стекнување, зачувување и повторно признавање право на давање, како и одредување на неговата висина, како да се навршени според неговите правни прописи.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 28

Утврдување на давања за лица со променета работна способност во Унгарија

(1) Со исклучок на одредбите од членовите 21, 22, 24 и 26 од овој договор, давањата за лица со променета работна способност во Унгарија, се одредуваат на следниов начин:

(2) Ако се утврди право согласно унгарските правни прописи, давањето се пресметува на следниот начин:

1. пресметување на износот на давањето според унгарските правни прописи намален за износот определен од страна на надлежната институција на другата договорна страна.
2. пресметување на износот на давањето според унгарските правни прописи кој е сразмерно еднаков на периодот на осигурување навршен според унгарските правни прописи и периодите на осигурување според правните прописи на двете договорни страни.

(3) Заинтересираното лице има право да оствари повисок износ од износот пресметан во согласност со став (2) точките 1 и 2 од овој член.

(4) Доколку правото може да се оствари земајќи ги само во предвид периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна, сразмерно утврдениот износ се пресметува од теоретски пресметан износ земајќи ги во предвид навршените периоди спрема правните прописи на двете договорни страни. Сразмерниот дел (износ) се определува на сооднос на периоди на осигурување навршени според унгарските правни прописи и вкупните периоди на осигурување навршени според правните прописи на двете договорни страни. Надлежната унгарска институција исплатува само сразмерен дел на давањето пресметан според овој метод.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(5) Износот на давањето остварен во согласност со став (2) точка 2 и став (3) од овој член не може да биде намален за износ на давањето кое е остварено во надлежната институција во другата договорна страна.

(6) Во случај на примена на унгарските правни прописи, навршениот период на осигурување, согласно правните прописи на Република Македонија од една година се пресметува како 365 дена, а еден месец како 30 дена.

(7) Не навлегувајќи во унгарските правни прописи, доколку периодите на осигурување навршени според унгарските правни прописи се пократки од 365 дена, унгарската надлежна институција нема да определи давање предвидено со овој член.

(8) Давањата по однос на рехабилитација се пружаат исклучиво за лица кои имаат живеалиште во Унгарија.

ДЕЛ IV

РАЗНИ ОДРЕДБИ

Член 29

Органи за врска

(1) Органите за врска на договорните страни овластени за спроведување на овој договор се утврдуваат со Административната спогодба.

(2) Органите за врска и надлежните институции договараат потребни мерки за целисходно спроведување на Договорот, вклучувајќи ја и постапката во врска со надоместување и исплатата на паричните давања.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 30

Административна спогодба

(1) Владите или надлежните органи на договорните страни можат да склучуваат посебни спогодби за спроведување на овој договор.

(2) Надлежните органи, органите за врска и други органи меѓусебно се известуваат за сите преземени мерки за спроведување на овој договор и за сите промени на своите правни прописи, а во врска со примената на овој договор.

Член 31

Поднесување на барање за парични давања и потврда за собирање периодите на осигурување

(1) Институцијата на договорната страна кај која што е поднесено барањето за давање ќе побара од подносителот на барањето да ја приложи расположивата потребна документација за потребите на надлежната институција на другата договорна страна за обработка на барањето, а особено податоците за периодите, видовите и местата на вработувања, односно извршување на дејноста, како и податоците за работодавачот.

(2) При примена на овој договор, за остварување, обезбедување и li повторно остварување на правото на давања треба да се засметуваат и периодите на осигурување на давањата, надлежната институција издава потврда за периодите на осигурување навршени според правните прописи кои ги применува.

(3) Оваа потврда се издава на барање на заинтересираното лице или на барање на надлежната институција на чија територија барателот го поднел барањето.

Член 32

Административна и правна помош

(1) Надлежните органи на договорните страни, институциите и органите за врска пружаат взаемна бесплатна помош за примената на овој договор.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(2) Лекарските прегледи кои се извршуваат исклучиво за примена на правните прописи на едната договорна страна, а се однесуваат на лицата кои имаат живеалиште или престој во другата договорна страна, ќе ги изврши на барање на надлежната институција и на нејзин товар, институцијата според живеалиштето или престојот според тарифите во согласност со правните прописи кои се применуваат. Лекарските прегледи кои се извршуваат за примена на правните прописи на двете договорни страни ги извршува на свој товар на институцијата според престојот на тоа лице.

Член 33
Исплата

(1) Давањата на кои обврзува овој договор, институциите ги исплатуваат во валутата на својата држава.

(2) Ако институцијата на едната договорна страна е во обврска да изврши плаќање на институцијата на другата договорна страна, плаќањето ќе го изврши во валута на другата договорна страна. Ако валутата на другата договорна страна не е конвертибилна плаќањата се извршуваат во евра.

(3) Ако едната договорна страна предвидува ограничувања на девизниот промет, договорните страни ќе преземат мерки за обезбедување на исплати на паричните средства кои произлегуваат од овој договор.

(4) Исплатите врз основа на Договорот и правилата за негово спроведување се извршуваат според прописи и одредбите за спроведување на овој договор кои во моментот на исплатата се применуваат на територијата на договорните страни.

(5) Надлежните институции ги исплатуваат паричните давања врз основа на сопствените правни прописи непосредно на корисникот на правото.

(6) Во согласност со прописите кои се применуваат, корисникот на правото е во обврска, на барање на надлежната институција, да достави потврда за живот на утврден образец.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 34

Ослободување од такси и заверки

(1) Ослободувањето или намалувањето на таксите предвидени со прописите на едната договорна страна за писмените поднесоци или документи кои се приложуваат за примена на нејзините правни прописи се однесуваат и на соодветните писмени поднесоци и документи кои се приложуваат за примена на правните прописи на другата договорна страна.

(2) Исправите, документите и писмените поднесоци од било кој вид кои се приложуваат при примената на овој договор не подлежат на заверки од надлежниот орган.

Член 35

Употреба на јазиците

(1) Надлежните институции и институциите на договорните страни, при спроведувањето на овој договор и правните прописи на кои се однесува овој договор, во меѓусебната комуникација, во комуникацијата со заинтересираните лица и нивните претставници можат да го користат службениот јазик на својата држава.

(2) Надлежните институции и институциите на договорните страни не можат да ги одбијат поднесоци или документи затоа што се напишани на службениот јазик на другата договорна страна.

(3) Одлуките и други документи, органите кои го спроведуваат овој договор можат директно да ги достават на лицето на територијата на другата договорна страна.

Член 36

Еднаков третман на барањата

(1) Ако барањата, документите и други поднесоци за давања според правните прописи на едната договорна страна се поднесат на организација која според правните прописи е надлежна за прием на

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

барањето, се сметаат како да се поднесени на надлежната институција на другата договорна страна.

(2) Надлежниот орган или друг орган на едната договорна страна на кого е поднесено барање, изјава или друг правен лек е должен без одлагање да го проследи на надлежната институција на другата договорна страна, според своите правни прописи.

(3) Барањето за давање поднесено според правните прописи на едната договорна страна, ќе се смета истовремено и како барање за соодветно давање според правните прописи на другата договорна страна, освен ако подносителот изрично бара да се одложи утврдување на правото на парично давање, според правните прописи на другата договорна страна.

Член 37

Право на претставување од страна на дипломатските
и конзуларните претставништва

Дипломатските и конзуларните претставништва на договорните страни по барање на корисникот без посебно полномошно можат да им се обратат на надлежни органи, органи за врска и надлежните институции на другата договорна страна со цел да ги заштитат интересите на своите граѓани.

Член 38

Извршна постапка

(1) Извршните одлуки на судовите, извршните одлуки и исправите на органите или институции за придонесите и другите побарувања од социјалното осигурување на едната договорна страна се признаваат во другата договорна страна.

(2) Признавањето може да се одбие само ако е во спротивност со правните прописи, односно јавниот поредок на онаа договорна страна во која треба да се признае одлуката или исправата.

(3) Извршните одлуки и исправите признати во согласност со став од (1) на овој член се извршуваат на територијата на другата договорна страна. Извршната постапка се спроведува според

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

правните прописи кои се применуваат за извршување на соодветните одлуки или исправи на договорната страна на чија територија треба да се спроведе извршувањето. Одлуките и исправите мора да содржат потврда за извршност (клаузула за извршување).

(4) Взаемната помош на институциите во примената на овој член не вклучува застапување во судската постапка.

Член 39**Надоместок на штета**

(1) Ако лице кое според правните прописи на едната договорна страна прима надоместок за штета која настанала на територијата на другата договорна страна, и има според нејзините правни прописи право на надоместок на штета од трето лице, тогаш и институцијата која ја врши исплатата на надоместокот има право да бара надомест на штета од трето лице.

(2) Ако правото на надоместок на штета е во врска со ист вид на давања, по основ на ист случај на штета, е пренесено, во согласност со ставот (1) на овој член на институциите на двете договорни страни, третото лице може да го исплати надоместокот на штетата со ослободувачко дејство, на едната или другата институција. Институциите своите побарувања по овој основ ќе ги намираат сразмерно на давањата кои ги исплатуваат.

Член 40**Враќање на неосновано исплатени износи**

Ако институцијата на едната договорна страна без правен основ или грешка исплатил парично давање, вака исплатениот износ може да се одбие во корист на надлежната институција од било кое давање признато согласно овој договор. Одбивањето се врши од страна на институцијата кој го врши одбивањето според своите правни прописи.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 41

Заштита на податоците

(1) Доколку според овој договор и во смисла на позитивните правни прописи на двете договорни страни дојде до проследување на лични податоци, со прифаќање на правните прописи кои се на сила на територијата на доворната страна, се применуваат следниве одредби:

1. Заради спроведување на овој договор едната договорна страна може на институцијата на другата договорна страна да ги соопшти само личните податоци неопходни за остварување на давањето кое се пружа. Страната примач, тие податоци може да ги обработува и да ги користи исклучиво за тие потреби. Во сите други случаи, податоците на останатите институции може да се предадат само со претходна согласност на институцијата кој ги доставила, а според домашните правни прописи кои се однесуваат на таа институција.

2. Институцијата која прима податоци, во поединечни случаи и врз основа на барање, известува на институцијата кој ги доставува податоците, за која цел и со какви резултати доставените податоци се употребени.

3. Институцијата кој ги доставува податоците е должна да се грижи за точноста на податоците, како и за тоа дали тие се потребни и соодветни за целта за која се барани податоците. При тоа, таа треба да се грижи за забраните на доставување на податоци кои што се предвидуваат со интерните правни прописи на таа договорна страна. Доколку се утврди дека доставените податоци не се точни или според правните прописи на договорната страна која ги доставува, не смееле да се доставуваат, тоа неодложно треба да се соопшти на институцијата кој ги прима. Институцијата кој ги прима тие податоци, доколку е соодветно, должна е тие податоци да ги исправи или поништи.

4. Лицето на кое податоците се однесуваат, на негово барање, на барање на институцијата, односно надлежниот орган, дава известување за податоците кои за него се доставени, целта на користењето, правната основа и временскиот рок за нивното

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

користење, како и на кого се доставени или се доставуваат, како и за целта за која се доставени. Инаку, правото на тоа лице за известување за неговите лични податоци подлежи на интерното законодавство на онаа договорна страна од која се бара известувањето.

5. Доколку институцијата на едната договорна страна, врз основа на овој договор доставила лични податоци, органот на другата договорна страна кој ги примил не може, во рамките на својата одговорност пропишана со националното право во однос на оштетеното лице, да се повикува на тоа дека доставените податоци не биле точни. За штетата која се плаќа поради неточно доставените податоци се применуваат правните прописи на договорната страна според местото на повредата на прописите.

6. Примените лични податоци неодложно се бришат кога ќе престанат да бидат потребни за целта за која се испратени.

7. Институцијата која ги доставува и институцијата кој ги прима податоците, должни се да евидентираат достава и прием на личните податоци.

8. Институцијата која доставува и институцијата кој прима податоци, должни се доставените лични податоци ефикасно да ги заштитат од неовластен пристап, неовластена промена и неовластено објавување.

9. Договорната страна која прима податоци, еднакво е должна како и таа која ги доставува податоците, на барање на лицето да ги исправи неправилните податоци, односно да ги поништи оние, со кои бесправно располага. Другата страна треба неодложно да се извести за исправката или поништувањето.

10. Договорните страни ќе обезбедат лицата кои во случај на повреда на нивните права во врска со заштитата на податоците, имаат право на правна заштита или судска заштита, во согласност со законодавството на договорната страна според местото на повредата на правото.

(2) Одредбата од став (1) на овој член соодветно се применува и на деловна тајна, со тоа што не може да повлекува ограничување на правата врзани со личните податоци.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 42

Решавање на спорови

(1) Споровите при толкување или примена на овој договор ги решаваат спогодбено надлежните органи на договорните страни.

(2) Ако настанатите проблеми не е можно да се решат на начин од став (1) на овој член, се решаваат по дипломатски пат.

ДЕЛ V

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 43

Посебните обврски на Унгарија во однос на овој договор

Овој договор ниту во една форма нема влијание на обврските на Унгарија кои произлегуваат од нејзиното членство во Европската унија. Според тоа, ниту вкупните ниту поединечните одредби од овој договор не може да се цитираат ниту да се толкуваат на начин што ги ставаат вон сила, менуваат или на кој било начин влијаат на обврските на Унгарија кои се преземени со Спогодбата за приклучување и обврските кои следат од Договорот за основање на Европската заедница, Договорот за Европската Унија и генерално од примарното и секундарното право на Европската Унија.

Член 44

Преодни одредби

(1) Овој договор не утврдува право на давање за периодот пред неговото влегување во сила.

(2) При примената на овој договор се земаат предвид правно битните околности, кои според правните прописи на договорните страни важеле пред неговото влегување во сила.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(3) Поединечните одлуки донесени пред влегување во сила на овој договор не ја спречуваат неговата примена.

(4) Давањата утврдени пред влегување во сила на овој договор по барање на корисникот може повторно да се определат според одредбите на овој договор во рок од една година од денот на влегување во сила на овој договор.

Член 45**Престанок на важење**

Со влегување во сила на овој договор, во односите меѓу Република Македонија и Унгарија престанува да важи Конвенцијата помеѓу Владите на Федеративна Народна Република Југославија и Народна Република Унгарија за уредување на прашањата од социјалното осигурување на нивните државјани, склучена во Будимпешта на 7 октомври 1957 година, освен стекнатите права на давања и веќе покренатите постапки ако тие се однесуваат на период во кој била во сила Конвенцијата која со овој договор се става вон сила.

Член 46**Влегување во сила**

(1) Овој договор подлежи на ратификација. Договорните страни меѓусебно писмено се информираат по дипломатски пат дека се исполнети национално правни процедури за влегување во сила на овој договор.

(2) Овој договор влегува во сила првиот ден од третиот месец кој следува по датата на приемот на последното известување по дипломатски пат.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 47

Траење и откажување

(1) Договорните страни го склучуваат на неопределено време. Секоја договорна страна може да го откаже, во писмена форма, по дипломатски пат заклучно со 31 декември во тековната година во било која календарска година, при што отказниот рок не може да биде пократок од три месеци.

(2) Во случај на откажување на овој договор неговите одредби и натаму се применуваат на стекнатите права.

Во потврда на ова, ополномоштените го потпишаа овој договор и ставија печат.

Составено во Будимпешта на ден 20.11.2014 година, на македонски и унгарски јазик при што двата текста се со еднаква важност.

За Република Македонија

За Унгарија

Egyezmény

a

Macedón Köztársaság

és

Magyarország

között

a társadalombiztosításról és a szociális biztonságról

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

A Macedón Köztársaság és Magyarország (a továbbiakban: Szerződő Felek) a társadalombiztosítással és a szociális biztonsággal kapcsolatos kölcsönös együttműködés szabályozása céljából az alábbiakban állapodtak meg:

I. RÉSZ
Általános rendelkezések**I. cikk**
Fogalommeghatározások

(1) A jelen Egyezmény alkalmazásában használt fogalmak jelentése a következő:

1. „felségterület”
a Macedón Köztársaság vonatkozásában
a Macedón Köztársaság felségterülete;

Magyarország vonatkozásában
Magyarország felségterülete,
2. „jogszabályok”
a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott területekre vonatkozó törvények, rendeletek és más általános érvényű előírások;
3. „illetékes hatóság”
a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok végrehajtásáért felelős miniszterek, minisztériumok vagy megfelelő hatóságok;
4. „intézmény”
az a szerv, illetve szervezet, amelynek feladata a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok végrehajtása;
5. „illetékes intézmény”
az az intézmény, amelynél az illető személy az ellátási kérelem benyújtásának időpontjában biztosított, vagy igényjogosultsággal rendelkezik vagy rendelkezne;
6. „összekötő szerv”
az a szerv, amelyet az illetékes hatóság bíz meg a kölcsönös kapcsolatok fenntartására jelen Egyezmény végrehajtása érdekében;
7. „lakóhely”
az a hely, ahol az illető személy állandó jelleggel tartózkodik, ennek a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint;
8. „tartózkodás helye”

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- az a hely, ahol az illető személy ideiglenes jelleggel tartózkodik, amely esetben a tartózkodás időtartama rendszerint kapcsolódik az tartózkodási célkitűzés megvalósulásához;
9. „biztosítási idő”
a járulékfizetési és ezekkel azonos megítélés alá eső minden olyan idő, amely a Szerződő Felek jogszabályai szerint annak minősül;
10. „pénzbeli ellátás”
a jelen Egyezmény 2. cikkében megjelölt jogszabályok szerinti nyugdíj és más pénzbeli ellátás, továbbá ezek valamennyi emelése;
11. „természetbeni ellátás”
az a pénzbeli ellátásnak nem minősülő egészségügyi szolgáltatás, ellátás, amelyet a jelen Egyezmény 2. cikkében megjelölt jogszabályok szerint biztosítanak;
12. „jogosult”
a jelen Egyezmény 2. cikke által meghatározott jogszabályok alapján jogosultságot szerzett személy;
13. „biztosított”
az a személy, aki a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok szerint biztosított vagy biztosított volt;
14. „családtag”
A Szerződő Fél által nyújtott ellátásról szóló jogszabály szerint családtagnak minősülő személy.

(2) A jelen Egyezményben használt más fogalmak és kifejezések jelentése az, amelyet azoknak a Szerződő Felek jogszabályai tulajdonítanak.

2. cikk
Tárgyi hatály**(1) Jelen Egyezmény**

1. A Macedón Köztársaság tekintetében
2.1. az egészségbiztosítás, egészségvédelem, terhesség, szülés és anyaság esetére szóló biztosításokról, beleértve a munkahelyi baleset, foglalkozási megbetegedés esetére járó biztosítást;
2.2. a nyugdíj és rokkantsági biztosításról, beleértve a munkahelyi baleset, foglalkozási megbetegedés esetére járó biztosításról,
2. Magyarország tekintetében

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- 1.1. a biztosítási kötelezettségről, a társadalombiztosítási ellátások és a munkanélküliség esetén járó ellátások fedezetére fizetendő járulékokról,
- 1.2. a kötelező egészségbiztosítási ellátásokról,
- 1.3. a társadalombiztosítási nyugellátásokról, valamint
- 1.4. a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól,

szóló jogszabályokra vonatkozik.

(2) A jelen Egyezmény mindazokra a jogszabályokra is vonatkozik, amelyek összefoglalják, módosítják vagy kiegészítik az (I) bekezdésben felsorolt jogszabályokat.

(3) A jelen Egyezmény hatálya kiterjed az egyik Szerződő Fél azon jogszabályaira is, amelyek a társadalombiztosítás új rendszereit vagy ágait határozzák meg, feltéve, hogy ezekről a másik Szerződő Fél illetékes hatósága az írásbeli értesítés napjától számítva három hónapon belül nem fejezi ki ellenvéleményét.

(4) A Szerződő Feleknek olyan harmadik állammal kötött kétoldalú megállapodásai, amelynél az ellátás nyújtásának kötelezettsége a lakóhely szerinti Szerződő Felet terheli, jelen Egyezmény alkalmazása során nem vehető figyelembe, ha jelen Egyezmény másként nem rendelkezik.

3. cikk Személyi hatály

A jelen Egyezmény hatálya kiterjed:

1. azokra a személyekre, akikre az egyik vagy mindkét Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak vagy vonatkoztak,
2. más olyan személyekre, akik jogaikat az 1. pontban említett személyektől származtatják.

4. cikk Az egyenlő bánásmód elve

Ha az Egyezmény másként nem rendelkezik, az egyik Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazásakor a jelen Egyezmény 3. cikkében említett személyek az e Szerződő Fél állampolgáraival azonos elbírálás alá esnek.

5. cikk Az ellátások kifizetése

(1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályain alapuló pénzbeli ellátások nem csökkenthetők, nem módosíthatók, nem függeszthetők fel, nem vonhatók meg azért, mert a jogosult a másik Szerződő Fél felségterületén lakik.

(2) Az (1) bekezdésben megállapított ellátások kifizetése a másik Szerződő Fél állampolgárai részére a saját állampolgárokkal azonos feltételek szerint történik, abban az esetben is, ha harmadik országban élnek.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

6. cikk**Tények azonos figyelembevétele és az ellátások halmozódásának elkerülése**

(1) Amennyiben az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti tényállás kihat valamely pénzbeli ellátásra, a másik Szerződő Félnél bekövetkező azonos tényállást az első Szerződő Fél úgy veszi figyelembe, mintha a saját felségterületén történt volna.

(2) Ugyanazon jellegű, ugyanazon kötelező biztosítási időből származó több ellátásra vagy jövedelemre szóló igényjogosultságot a jelen Egyezmény alapján sem megszerezni, sem fenntartani nem lehet. Ez a szabály nem vonatkozik a rokkantság, öregség, halál esetén nyújtandó pénzbeli ellátásokra.

II. RÉSZ**Az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó rendelkezések****7. cikk****Általános rendelkezés**

(1) A biztosítási kötelezettség – ha a jelen Egyezmény 8. és 9. cikk szerinti előírásai másként nem rendelkeznek – annak a Szerződő Félnek a jogszabályaihoz igazodik, amelynek felségterületén az illető személy keresőtevékenységet végez, abban az esetben is, ha a munkavállaló lakóhelye vagy a munkáltató székhelye a másik Szerződő Fél felségterületén található.

(2) Azon személyek esetében, akik egyidejűleg mindkét Szerződő Fél felségterületén keresőtevékenységet folytatnak, a biztosítási kötelezettség azon Szerződő Fél jogszabályai szerint áll fenn, amelynek felségterületén az érintett személy lakóhelye van. Ha az érintett személy egyik Szerződő Fél felségterületén sem rendelkezik lakóhellyel, a biztosítás azon Szerződő Fél jogszabályai szerint áll fenn, amelynek felségterületén a munkáltató székhelye található. Ha az alkalmazandó jogszabályok az előzőek alapján sem határozhatók meg, annak a Szerződő Félnek a jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületén az érintett személy a fő tevékenységét végzi. A fő tevékenység meghatározásakor elsődlegesen azt a helyet kell figyelembe venni, ahol az érintett személy tevékenységét folyamatosan végzi. Ennek hiányában a fő tevékenység meghatározásakor a munkavégzés időtartamát, illetve az abból származó jövedelem mértékét kell figyelembe venni.

8. cikk**Különleges rendelkezések**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

- (1) Azok az állami és közszolgálatban foglalkoztatott és más, velük egy tekintet alá eső személyek, akiket a másik Szerződő Fél felségterületére küldenek, továbbra is a küldő Szerződő Fél jogszabályai szerint maradnak biztosítva.
- (2) Amennyiben az egyik Szerződő Fél felségterületén székhellyel rendelkező munkáltató a munkavállalóját a másik Szerződő Fél felségterületére küldi, akkor továbbra is az első Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók úgy, mintha az illető személyt még ennek a Szerződő Félnek a felségterületén foglalkoztatnák, feltéve, hogy a kiküldetés tervezett időtartama várhatóan nem haladja meg a 24 naptári hónapot.
- (3) Az önálló vállalkozói tevékenységet végző személy, ha ideiglenesen a másik Szerződő Fél felségterületén folytatja vállalkozói tevékenységét, akkor továbbra is az első Szerződő Fél jogszabályai szerint marad biztosítva úgy, mintha az illető személy továbbra is ennek a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint folytatná a tevékenységét, feltéve, hogy a kiküldetés tervezett időtartama várhatóan nem haladja meg a 24 naptári hónapot.
- (4) Azokra a munkavállalókra, akiket az egyik Szerződő Fél felségterületén székhellyel rendelkező, a légi, a közúti és a vasúti közlekedéssel (szállítással, szállítmányozással és fuvarozással) foglalkozó munkáltató a másik Szerződő Fél felségterületére küld, továbbra is a munkáltató székhelye szerinti Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni úgy, mintha az illető személyt még ennek a Szerződő Félnek a felségterületén foglalkoztatnák.
- (5) A hajókon vagy egyéb úszó létesítményeken foglalkoztatottakra azon Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók, amelynek lobogója alatt a hajó hajózik.
- (6) Azon személyek tekintetében, akiket nem a hajón vagy egyéb úszó létesítményeken foglalkoztatnak, de akiket annak rakodásával, javításával vagy felügyeletével megbíznak abban az időben, amíg az a másik Szerződő Fél kikötőjében tartózkodik, azon Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületéhez a kikötő tartozik.
- (7) Az egyik Szerződő Fél jogszabályainak a (2) és (3) bekezdésben említett személyekre való alkalmazása a munkáltató és a munkavállaló közös kérelmére – illetve az önálló vállalkozói tevékenységet végző személy kérelmére – a tevékenység végzése szerinti másik Szerződő Fél által meghatalmazott illetékes szerv vagy intézmény egyetértésével egy alkalommal, legfeljebb 24 hónappal meghosszabbítható.

9. cikk**A diplomáciai és konzuli képviseltek tagjai**

A jelen Egyezmény nem érinti a diplomáciai kapcsolatokról szóló, 1961. április 18-án aláírt Bécsi Egyezmény, valamint a konzuli kapcsolatokról szóló, 1963. április 24-én elfogadott Bécsi Egyezmény alkalmazását.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

10. cikk
Kivételek

A Szerződő Felek illetékes hatóságai vagy az általuk meghatalmazott szervek a munkáltató és a munkavállaló közös kérelmére – vagy az önálló vállalkozói tevékenységet végző személy kérelmére – közös megegyezés alapján a jelen Egyezmény 7□9. cikkei alóli kivételeket állapíthatnak meg, azzal, hogy ennek során figyelembe kell venni a foglalkoztatás jellegét és körülményeit. E rendelkezés nem alkalmazható a 8. cikk (7) bekezdésében foglaltaktól való eltérésre.

11. cikk**Az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó rendelkezések**

Az Egyezmény 7. cikk (1) bekezdésében, a 8. cikk (1)□(4) bekezdéseiben és (7) bekezdésében, a 10. cikkben előírt esetekben a munkavállaló, a munkáltató, illetve az önálló vállalkozói tevékenységet végző személy kérelmére kiállított igazolás tanúsítja, hogy az érintett személy az igazolást kiállító Szerződő Fél jogszabályai szerint marad biztosított.

III. RÉSZ**Különleges rendelkezések****1. fejezet****Betegség és anyaság****12. cikk****Biztosítási idők összeszámítása**

Az egészségbiztosítás körébe tartozó természetbeni, illetve pénzbeli ellátásokra vonatkozó igényjogosultságok megszerzéséhez, fenntartásához és újraéledéséhez, illetve a szolgáltatások időtartamának megállapításához mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket – amennyiben ez szükséges – össze kell számítani, kivéve, ha ezek ugyanazon időre esnek.

13. cikk**Természetbeni ellátások**

(1) Az a személy, aki az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint az egészségbiztosítás természetbeni szolgáltatásaira jogosult és

1. a másik Szerződő Fél felségterületén lakik, vagy

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

2. a másik Szerződő Fél felségterületén való tartózkodása során sürgősségi ellátásra szorul és nem orvosi kezelés igénybevétele céljából utazott be a másik Szerződő Fél felségterületére, vagy
3. megszerezte vagy megszerzi az illetékes intézmény hozzájárulását ahhoz, hogy az egészségi állapotának megfelelő kezelés céljából utazzon be a másik Szerződő Fél felségterületére,

az illetékes intézmény terhére jogosult a lakóhelye vagy tartózkodásának helye szerinti intézménytől természetbeni ellátásokra, az erre az intézményre érvényes jogszabályok szerint úgy, mintha ennél volna biztosított. Sürgősségi ellátásnak minősül az az ellátás, amely nem halasztható a lakóhelyre való visszatérés időpontjáig.

(2) Az (1) bekezdés esetében művégtagok, nagyobb értékű ortopéd segédeszközök, egyéb gyógyászati segédeszközök és más jelentős értékű természetbeni ellátások nyújtása az illetékes intézmény hozzájárulásától függ, kivéve az (1) bekezdés 1. pontjában illetve a 15. cikk (2) bekezdésében szereplő személyek esetében, vagy ha az ellátás nyújtása nem halasztható az illető személy életének, vagy egészségének komoly veszélyeztetése nélkül, vagy ha a 17. cikk (2) bekezdése értelmében a költségeket átalányösszegben való fizetés útján megtérítik.

(3) A jelen cikk (1) és (2) bekezdésének rendelkezései a családtagokra is megfelelően irányadóak.

14. cikk Pénzbeli ellátások

(1) A betegség vagy anyaság esetén járó pénzbeli ellátásokat az igényjogosultnak az illetékes intézmény a rá nézve hatályos jogszabályok szerint közvetlenül folyósítja.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a pénzbeli ellátás mértéke a családtagok számától függ, úgy az illetékes intézmény a másik Szerződő Fél felségterületén lakó családtagokat is figyelembe veszi.

15. cikk Nyugdíjasok

(1) Az a személy, aki mindkét Szerződő Fél jogszabályai alapján nyugdíjat kap, a természetbeni ellátásokra a lakóhelyén jogosult a lakóhelye szerinti intézmény terhére.

(2) Annak a személynek, aki csak az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint kap nyugdíjat, és lakóhelye a másik Szerződő Fél felségterületén van, az

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

egészségbiztosítás természetbeni ellátásait a lakóhely szerinti intézmény nyújtja a rá vonatkozó szabályok szerint, de az illetékes intézmény terhére.

(3) Amennyiben a jelen cikk (2) bekezdésében említett nyugdíjasnak, akinek a lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, a másik Szerződő Fél felségterületén való tartózkodása során állapota sürgősségi ellátást igényel, e szolgáltatásra a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint, és annak intézménye terhére jogosult.

(4) A (1)□(3) bekezdés az ellátást nyújtó intézményre vonatkozó jogszabályok szerint megfelelően alkalmazandó a nyugdíjossal együtt élő igényjogosult családtagra is.

(5) Az (1)□(4) bekezdés előírásai mindaddig nem alkalmazhatók, amíg az érintett személy jövedelemszerző tevékenysége alapján az egészségbiztosítás ellátásaira □ a lakóhely szerinti Szerződő Fél jogszabályai szerint □ biztosítva van.

16. cikk**A lakóhely vagy a tartózkodás helye szerinti intézmény**

A jelen Egyezmény 13. és 15. cikkeiben felsorolt természetbeni ellátásokat a lakóhely vagy a tartózkodás helye szerinti intézmény biztosítja:

1. A Macedón Köztársaság tekintetében: a Macedón Egészségbiztosítási Alap,
2. Magyarország tekintetében: a kötelező egészségbiztosítási szerv.

17. cikk**A költségek megtérítése**

(1) Az illetékes intézmény az igazgatási költségek kivételével megtéríti a másik Szerződő Fél intézményének a jelen Egyezmény 13. és 15. cikke alapján nyújtott természetbeni ellátások teljesítése kapcsán felmerült tényleges költségeket.

(2) A Szerződő Felek összekötő szervei megállapodhatnak abban, hogy az elszámolási eljárás egyszerűsítése érdekében a felmerült költségeket a jogosultak bizonyos csoportjai esetében átalányösszegben számolják el és térítik meg egymásnak.

2. fejezet**Munkahelyi balesetek, foglalkozási megbetegedések biztosítása****18. cikk****Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(1) Az a biztosított, aki munkahelyi balesetet szenvedett vagy foglalkozási megbetegedésben szenved, biztosításának fennállása alatt annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint érvényesítheti igényjogosultságát természetbeni ellátásra, amelyiknél biztosítva van.

(2) A munkahelyi balesetekkel kapcsolatos pénzbeli ellátásokat annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint kell megállapítani, amelynek felségterületén a munkahelyi baleset bekövetkezésekor a biztosítás fennállt.

(3) A munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos természetbeni ellátások nyújtására a jelen Egyezmény megfelelő cikkeit kell alkalmazni.

(4) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai előírják, hogy a munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében beállt munkaképesség csökkenésének vagy elvesztésének, vagy az egészségkárosodás mértékének vagy az ellátásra való igényjogosultságnak a megállapításánál a megelőző munkahelyi balesetet vagy foglalkozási megbetegedést is figyelembe kell venni, akkor a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti munkahelyi baleseteket és foglalkozási megbetegedéseket is figyelembe kell venni.

(5) Ha a munkavégzés helyére történő utazás során baleset történik a másik Szerződő Fél felségterületén, akkor ezt úgy kell tekinteni, mintha annak a Szerződő Félnek a felségterületén történt volna, ahol a biztosított biztosítva van.

19. cikk**Az egészségre veszélyes foglalkozások figyelembevétele**

(1) A valamely foglalkozási megbetegedés alapján nyújtandó ellátásra vonatkozó igényjogosultság tekintetében az egyik Szerződő Fél intézménye azokat az egészségre veszélyes foglalkozásokat is figyelembe veszi, amelyek a kérdéses megbetegedés okozóiként a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és jellegük folytán számításba jöhetnek. Ha pénzbeli ellátásra való igényjogosultság foglalkozási megbetegedés esetén mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint fennáll, az ellátást annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint kell folyósítani, melynek jogszabályai szerint a megbetegedést okozó tevékenység végzésekor utoljára biztosítva volt.

(2) Az a személy, aki foglalkozási megbetegedése okán az egyik Szerződő Fél intézményétől pénzbeli ellátásban részesül vagy részesült, amennyiben a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedést kiváltó újabb tevékenység végzése következtében előálló állapotrosszabbodása miatt a másik Szerződő Fél intézményéhez ellátás iránti kérelmet nyújt be, a korábban megállapított ellátást továbbra is az első Szerződő Fél intézménye folyósítja az állapotrosszabbodásra tekintet nélkül, a rá vonatkozó jogszabályok szerint. A másik Szerződő Fél intézménye az állapotrosszabbodást követően nyújtandó

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ellátás és a jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedés alapján nyújtandó ellátás közötti különbözet összegét folyósítja.

20. cikk**Az ellátások nyújtásának módja**

(1) A természetbeni ellátásokhoz kapcsolódó pénzbeli ellátásokat az illetékes intézmény a rá vonatkozó jogszabályok szerint folyósítja.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a pénzbeli ellátás mértéke a családtagok számától függ, úgy az illetékes intézmény a másik Szerződő Fél felségterületén lakó családtagokat is figyelembe veszi.

(3) Az Egyezmény 13., 15. cikkében, valamint a 18. cikk (3) bekezdésében megjelölt természetbeni ellátások igénybevétele esetén az ellátásokra való jogosultságot az illetékes intézmény által kiállított igazolással kell bizonyítani. Amennyiben az ellátás nyújtásakor nem volt lehetőség az igazolás bemutatására, a szolgáltató vagy a tartózkodási hely szerinti intézmény az illetékes intézményhez fordul az igazolás utólagos beszerzése érdekében. A természetbeni ellátásra való jogosultságra vonatkozó igazolás utólagos kiállítása iránti kérelemhez az illetékes intézmény részére kivételes esetben a megfelelő orvosi jelentést is csatolni kell, ide nem értve a feltétlen sürgősség esetét.

(4) Az a személy, aki az Egyezmény 13. cikk (1) bekezdés 3. pontjában megjelölt természetbeni ellátásokat kíván igénybe venni a másik Szerződő Fél felségterületén, köteles a tartózkodási helye szerinti illetékes intézménynek egy olyan igazolást bemutatni, amely tanúsítja, hogy a Szerződő Fél illetékes intézménye engedélyezte számára az állapotának megfelelő gyógykezelés másik Szerződő Fél felségterületén történő igénybevételét. Ez az igazolás tartalmazza azt a maximális időtartamot, ameddig a természetbeni ellátások nyújthatóak.

(5) Az a személy, aki az Egyezmény 13. cikk (1) bekezdés 1. alpontjában és a 15. cikk (2) bekezdésében megjelölt természetbeni ellátásokban akar részesülni, köteles bejelenteni a lakóhelye szerint illetékes intézménynél magát, valamint családtagjait is, bemutatva az illetékes intézmény által kiállított igazolást, amellyel tanúsítja, hogy e természetbeni ellátásokra jogosult mind saját maga, mind pedig családjának tagjai.

A természetbeni ellátásra való igényjogosultságról szóló igazolás egy példányát az illetékes intézmény megküldi a lakóhely szerinti intézménynek.

(6) Az Egyezmény 13. és 15. cikkében említett személy részére, aki a természetbeni egészségügyi ellátást nem a jelen Egyezményben meghatározott módon vette igénybe, a keletkezett költségeket az illetékes intézmény téríti meg a rá vonatkozó jogszabályok szerint.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

21. cikk

A költségek megtérítése

Az illetékes intézmény az igazgatási költségek kivételével megtéríti a másik Szerződő Fél intézményének a természetbeni ellátások teljesítése kapcsán felmerült tényleges költségeit.

3. fejezet

Az öregség, rokkantság és halál esetén járó ellátások

22. cikk

A biztosítási idők összeszámítása

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint valamely ellátásra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy feléledése biztosítási idők megszerzésétől függ, akkor ennek a Szerződő Félnek az illetékes intézménye – amennyiben szükséges – figyelembe veszi a másik Szerződő Félnek a jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket is, mintha azokat az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna, feltéve, hogy azok nem ugyanazon időszakokra esnek.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint meghatározott ellátások nyújtása olyan foglalkozásban szerzett biztosítási idő megszerzésétől függ, amelyre külön rendszer létezik vagy az ellátásra való jogosultság meghatározott szakmában vagy foglalkozásban töltött idő függvénye, úgy ezen ellátások nyújtására a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket csak akkor lehet figyelembe venni, ha azokat azonos vagy hasonló szakmában vagy foglalkozásban vagy rendszerben szerezték. Ha a biztosítási idők összeszámítása nem alapozza meg az igényjogosultságot az ellátás külön rendszerében, a biztosítási időket a biztosítás általános rendszerében kell egybeszámítani.

(3) Amennyiben jelen cikk (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt rendelkezések alkalmazása mellett még mindig nincsenek meg a feltételek az ellátási igényjogosultságra, az illetékes intézménynek figyelembe kell vennie azokat a biztosítási időket is, amelyek olyan harmadik államban teljesültek, amelyhez mindkét Szerződő Fél külön-külön társadalombiztosítási, szociális biztonsági tárgyú egyezményvel kötődik, és amelynek rendelkezései kiterjednek a biztosítási idők egybeszámítására. Amennyiben harmadik állammal csak az egyik Szerződő Fél rendelkezik egyezményvel, akkor ez a Szerződő Fél az állampolgárai által a harmadik országban megvalósított biztosítási időket is figyelembe veszi, ha a harmadik állammal való egyezmény másként nem rendelkezik.

(4) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében a nyugellátásban töltött idő meghosszabbítja a biztosítási időt, akkor ezt az időszakot a másik Szerződő Fél

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

jogszabályai szerint folyósított nyugellátásban töltött idővel meg kell hosszabbítani.

(5) A magyar jogszabályok alkalmazása esetén a Macedón Köztársaság jogszabályai szerint megszerzett 1 év biztosítási idő 365 napnak, 1 hónap biztosítási idő 30 napnak felel meg.

23. cikk
Önálló nyugdíj

Amennyiben az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a 22. cikk alkalmazása nélkül is fennáll az ellátásra való igényjogosultság, úgy az ellátást ennek a Szerződő Félnek az illetékes intézménye kizárólag a rá vonatkozó jogszabályok előírásai szerint állapítja meg.

24. cikk
A macedón pénzbeli ellátások megállapítása

(1) Ha az ellátásra való jogosultság a jelen Egyezmény 22. cikkének alkalmazása nélkül is fennáll, az illetékes intézmény az ellátást kizárólag a rá vonatkozó jogszabályok alapján figyelembe vett biztosítási idők alapján állapítja meg.

(2) Ha az ellátásra való jogosultság csak a jelen Egyezmény 22. cikkének alkalmazásával áll fenn, az illetékes intézmény az ellátás összegét úgy állapítja meg, hogy:

1. az ellátás azon elméleti összegét számolja ki, amely az ellátás kiszámításához összesen figyelembe vett biztosítási idők alapján járna, ha az időket az általa alkalmazott jogszabályok alapján szerzették volna meg. Az ellátásnak a biztosítási idő hosszától nem függő összege elméleti összegnek tekintendő;
2. az így kiszámolt összeg alapján állapítja meg az ellátás összegét a kizárólag az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerzett biztosítási idők és az ellátás kiszámításakor figyelembe vett összes biztosítási idők arányában;
3. ha mindkét Szerződő Fél jogszabályai alapján a biztosítási idők összességében meghaladják az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a teljes ellátás megszerzéséhez szükséges leghosszabb biztosítási időt, ezen Szerződő Fél illetékes intézménye az összes megszerzett biztosítási idők helyett ezen leghosszabb időt veszi figyelembe.

25. cikk
A magyar nyugellátások megállapítása

A magyar intézmények az alábbiak szerint alkalmazzák a jelen Egyezmény 22. cikkének rendelkezéseit:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(1) Az öregségi nyugdíj és a hozzátartozói nyugellátások megállapítása a magyar jogszabályok és kizárólag a magyar biztosítási idők figyelembevételével történik.

(2) Amikor az érintett személy csak a biztosítási idők összeszámításának figyelembevételével rendelkezik a magyar jogszabályok szerinti nyugellátásra való jogosultsággal, úgy a magyar intézmény kiszámítja a nyugdíj azon összegét, amelyet viselnie kellene, ha a nyugdíj kiszámításánál mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett összes biztosítási időket kellene figyelembe venni. Az így kiszámított nyugdíjnak azon részét folyósítja, amely a magyar jogszabályok szerint megszerzett biztosítási időknek a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett összes biztosítási időkhöz viszonyított arányának megfelel.

26. cikk**Az ellátások megállapításának alapja**

Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai az ellátás kiszámítását a jövedelemre, a biztosítási alapra, illetve a befizetett járulékra alapozzák, az illetékes intézmény kizárólag a saját jogszabályai szerinti jövedelmet, biztosítási alapot, illetve a befizetett járulékot veszi figyelembe.

27. cikk**Egy évnél rövidebb biztosítási időszak**

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett összes biztosítási idő nem éri el az egy évet – feltéve, hogy csak ezen biztosítási idő alapján nem áll fenn semmilyen ellátásra való igényjogosultság – ennek a Szerződő Félnek a intézménye az egy évnél rövidebb időszakra nem nyújt semmilyen ellátást.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott biztosítási időt – amelynek alapján az egyik Szerződő Fél intézménye a szolgáltatás nyújtását nem ismeri el – a másik Szerződő Fél intézménye a szolgáltatásra való jogosultság megszerzése, megszűnése és feléledése, valamint összegének megállapítása tekintetében úgy veszi figyelembe, mintha ezt az ő jogszabályai alapján töltötték volna be.

28. cikk**A megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítására vonatkozó szabályok Magyarországon**

(1) A 22., 23., 25. és 27. cikkek rendelkezéseitől eltérően a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítása Magyarországon az alábbiak szerint történik.

(2) Ha az ellátásra való jogosultság a magyar biztosítási idő figyelembevételével fennáll, az ellátást az alábbiak szerint kell megállapítani:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

2.1. meg kell határozni az önálló magyar jogosultság alapján járó ellátásnak a másik Szerződő Fél illetékes intézménye által megállapított ellátás összegével csökkentett összegét; és

2.2. meg kell határozni az önálló magyar jogosultság alapján járó ellátásnak azt az összegét, amely a magyar jogszabályok szerint megszerzett biztosítási időnek a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett összes biztosítási időhöz viszonyított arányának felel meg.

(3) A (2) bekezdés 2.1-2.2. pontjai alapján számított összegek közül a magasabbat kell folyósított ellátásként megállapítani.

(4) Ha az ellátásra való jogosultság a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett biztosítási idő figyelembevételével állapítható csak meg, meg kell határozni a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási idők alapján kiszámított ellátás elméleti összegéből a magyar jogszabályok szerinti szerzett biztosítási idők és a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási idők egymáshoz viszonyított arányának megfelelően kiszámított arányos ellátást. A magyar illetékes intézmény csak a magyar biztosítási idővel arányos ellátás nyújtására kötelezett.

(5) A (2) bekezdés 2.2. pontja és a (4) bekezdés alapján megállapított ellátás összege a másik Szerződő Fél illetékes intézménye által megállapított ellátás összegével nem csökkenthető.

(6) Magyarország jogszabályainak alkalmazása esetén a Macedón Köztársaság jogszabályai szerint megszerzett 1 év biztosítási idő 365 napnak, 1 hónap biztosítási idő 30 napnak felel meg.

(7) A nemzeti jog sérelme nélkül, ha a magyar jogszabályok szerint megszerzett összes biztosítási idő nem éri el a 365 napot, a magyar illetékes intézmény nem állapít meg ellátásokat a jelen cikk előírásaival összhangban.

(8) A rehabilitációs ellátás kizárólag magyarországi lakóhellyel rendelkező személy részére állapítható meg.

IV. RÉSZ**Vegyes rendelkezések****29. cikk****Összekötő szervek**

(1) A Szerződő Feleknek a jelen Egyezmény végrehajtására jogosult összekötő szerveit a jelen Egyezmény "Igazgatási Megállapodás"-a rögzíti.

(2) Az összekötő szervek és az illetékes intézmények jogosultak megállapodást kötni az Egyezmény végrehajtásához szükséges és célszerű intézkedésekben,

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

belečrtve a pénzbeli ellátások megtérítésével és folyósításával kapcsolatos eljárást is.

30. cikk**Igazgatási Megállapodás**

(1) A Szerződő Felek kormányai vagy illetékes hatóságai jelen Egyezmény végrehajtásához külön megállapodásokat köthetnek.

(2) Az illetékes hatóságok, összekötő, illetve egyéb szervek kölcsönösen tájékoztatják egymást a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó valamennyi intézkedésükről és a jelen Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos összes jogszabályváltozásukról.

31. cikk**Pénzbeli ellátások igénylése és a biztosítási idők igazolása**

(1) Azon Szerződő Fél intézménye, amelynél az ellátási kérelmet benyújtották, a kérelmezőtől a másik Szerződő Fél illetékes intézménye számára a kérelem feldolgozásához szükséges rendelkezésre álló dokumentáció, különösen pedig a foglalkoztatás, illetve tevékenységvégzés idejére, jellegére és helyére, valamint a munkáltatóra vonatkozó adatok becsatolását kéri.

(2) Az Egyezmény végrehajtása során, amikor az ellátásra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy újraélesztése céljából biztosítási időket kell egybeszámítani, az ellátás megállapításához az illetékes intézmény igazoláson tanúsítja a saját jogszabályai szerint megállapított biztosítási időket.

(3) Az igazolást az érdekelt félnek vagy annak az illetékes intézménynek a kérésére kell kiadni, amelynek felségterületén a kérelmező beadta kérelmét.

32. cikk**Adminisztratív és jogsegély**

(1) A két Szerződő Fél illetékes hatóságai, intézményei és összekötő szervei jelen Egyezmény alkalmazása során kölcsönös térítésmentes segítséget nyújtanak egymásnak.

(2) Azokat az orvosi vizsgálatokat, amelyeket kizárólag az egyik Szerződő Fél jogszabályainak végrehajtásához végeznek el és olyan személyek orvosi vizsgálataira vonatkozik, akiknek a lakóhelye, vagy tartózkodási helye a másik Szerződő Fél felségterületén van, a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti intézmény végzi a rá vonatkozó díjszabások szerint és az irányadó jogszabályoknak megfelelően az illetékes intézmény kérésére és terhére. Ha az orvosi vizsgálat mindkét Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazása érdekében

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

történik, akkor a költségeket az illető személy tartózkodási helye szerinti intézmény viseli.

33. cikk
Kifizetések

- (1) A jelen Egyezmény értelmében ellátásra kötelezett intézmények a pénzbeli ellátásokat saját országuk hivatalos pénznemében teljesítik.
- (2) Ha az egyik Szerződő Fél intézménye a másik Szerződő Fél intézménye részére kifizetéseket köteles teljesíteni, úgy ezeket a másik Szerződő Fél hivatalos pénznemében kell megtenni. Amennyiben a másik Szerződő Fél hivatalos pénzneme nem konvertibilis, akkor a kifizetések euróban teljesítendők.
- (3) Ha az egyik Szerződő Fél rendelkezéseket hoz a devizaforgalom korlátozására, a Szerződő Felek mindent megtesznek annak érdekében, hogy biztosíthassák a jelen Egyezmény szerint járó kifizetéseket.
- (4) A jelen Egyezmény és a végrehajtására szolgáló szabályok alapján történő kifizetéseket azon szabályok, valamint a jelen Egyezmény végrehajtási rendelkezései alapján kell végezni, amelyek a Szerződő Felek felségterületén a kifizetés időpontjában érvényesek.
- (5) A Szerződő Fél illetékes intézményei a pénzbeli ellátások kifizetését közvetlenül a jogosult részére teljesítik belső jogszabályaik szerint.
- (6) Az alkalmazandó jogszabályokkal összhangban az igényjogosult személy az illetékes intézmény felhívására életben létének tényét az e célra megállapított formanyomtatványon köteles igazolni.

34. cikk
Illetékek és hitelesítések alóli mentesítés

- (1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében az ezen jogszabályok alkalmazásával összefüggésben bemutatandó ügyiratokra vagy okiratokra vonatkozó illetékmentesség vagy illetékkedvezmény a másik Szerződő Fél jogszabályai alkalmazásával összefüggésben bemutatandó megfelelő ügyiratokra és okiratokra is kiterjed.
- (2) A jelen Egyezmény végrehajtásakor csatolandó ügyiratokat, okiratokat és más beadványokat az illetékes hatóságoknak nem kell felülhitelesíteni.

35. cikk
Nyelvhasználat

- (1) A Szerződő Felek intézményei, hatóságai a jelen Egyezmény és az annak tárgyi hatálya által érintett jogszabályok végrehajtása során saját hivatalos

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

nyelvükön közvetlenül érintkezhetnek egymással, az érintett személyekkel és azok képviselőivel.

(2) A Szerződő Felek intézményei, hatóságai beadványokat és okiratokat nem utasíthatnak vissza azért, mert azok a másik Szerződő Fél hivatalos nyelvén készültek.

(3) A jelen Egyezmény végrehajtásában közreműködő szervek határozataikat és egyéb ügyirataikat közvetlenül küldik meg a másik Szerződő Fél felségterületén tartózkodó személynek.

36. cikk**A kérelmek azonos elbírálása**

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti ellátásra vonatkozó kérelmeket, okiratokat és más beadványokat a másik Szerződő Félnek egy olyan szervénél nyújtották be, amely a rá vonatkozó jogszabályok szerint jogosult ezek átvételére, akkor az ügy tekintendő, mintha ezt az illetékes intézménynél nyújtották volna be.

(2) Az egyik Szerződő Fél azon hatóságának vagy szervének, amelynél a kérelmet, nyilatkozatot és jogorvoslatot benyújtották, haladéktalanul továbbítania kell azt a rá vonatkozó szabályok szerint a másik Szerződő Fél illetékes intézményéhez.

(3) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint benyújtott ellátás iránti kérelem a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti megfelelő ellátás iránti kérelemnek is minősül, kivéve, ha a kérelmező kifejezetten kéri, hogy a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett pénzbeli ellátásra vonatkozó igényjogosultság megállapítását halasszák el.

37. cikk**A diplomáciai és konzuli képviseletek képviseleti joga**

A Szerződő Felek diplomáciai és konzuli képviseletei a jogosult kérésére külön meghatalmazás nélkül közvetlenül fordulhatnak a másik Szerződő Fél illetékes hatóságaihoz, összekötő szerveihez és illetékes intézményeihez állampolgáraik érdekvédelme céljából.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

38. cikk
Végrehajtás

(1) Az egyik Szerződő Fél bíróságainak végrehajtható határozatait, valamint intézményeinek vagy hatóságainak a társadalombiztosítással kapcsolatos járulékokra és egyéb követelésekre vonatkozó végrehajtható döntéseit és okiratait a másik Szerződő Fél elismeri.

(2) Az elismerés csak akkor tagadható meg, ha az ellentétes lenne azon Szerződő Fél jogszabályaival illetve közrendjével, amelynek valamely határozatot vagy okiratot el kellene ismerni.

(3) Az (1) bekezdés szerint elismert végrehajtható döntéseket és okiratokat a másik Szerződő Fél felségterületén végre kell hajtani. A végrehajtási eljárás lefolytatására azon Szerződő Félnek a végrehajtásra vonatkozó hatályos jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületén a szóban forgó határozatok és okiratok végrehajtására sor kerül. A döntéseken és okiratokon feltüntetendő a végrehajthatóságot igazoló záradék (végrehajtási záradék).

(4) Az intézmények kölcsönös segítségnyújtása jelen cikk alkalmazásakor nem foglalja magában a bírósági eljárásban való képviselést.

39. cikk
Kártérítés

(1) Amennyiben az a személy, aki az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a másik Szerződő Fél felségterületén bekövetkezett egészségkárosodás miatt részesül ellátásban és ezen Szerződő Fél jogszabályai szerint harmadik személlyel szembeni kártérítési igény benyújtására jogosult, abban az esetben az ellátást nyújtó illetékes intézmény jogosult a harmadik személlyel szemben költségei megtérítésére.

(2) Amennyiben egyazon káresetből származó, azonos jellegű ellátásra vonatkozó kártérítési igényjogosultság mindkét Szerződő Fél illetékes intézményét megilleti, a harmadik személy a az (1) bekezdés szerinti kártérítési igényt vagy az egyik vagy a másik intézmény javára történő befizetéssel is kiegyenlítheti úgy, hogy ezáltal mentesül a további ilyen kártérítési kötelezettség alól. Az illetékes intézmények ilyen alapú követeléseiket az általuk folyósított ellátások arányában tartoznak elszámolni egymással.

40. cikk
Jogalap nélküli ellátások visszatérítése

Ha az egyik Szerződő Fél illetékes intézménye jogalap nélkül vagy tévesen folyósított pénzbeli ellátást, az így folyósított összeg a másik Szerződő Fél

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

jogszabályai szerint folyósított, jelen Egyezmény tárgyi hatálya alá tartozó pénzbeli ellátásból az illető intézmény javára levonható. A levonást az azt végrehajtó intézmény a rá irányadó jogszabályok szerint végzi.

41. cikk
Adatvédelem

(1) Amennyiben a jelen Egyezmény alapján és mindkét Szerződő Félnél alkalmazott jogszabályok szerint személyes adatok továbbítására kerül sor, úgy a Szerződő Felek felségterületén hatályos jogszabályok figyelembe vétele mellett az alábbi rendelkezések érvényesek:

1. Az Egyezmény végrehajtása céljából az egyik Szerződő Fél csak olyan személyes adatokat közölhet a másik Szerződő Fél intézményei részére, amely a nyújtandó ellátás teljesítéséhez szükséges. A fogadó fél ezeket az adatokat kizárólag ilyen célra dolgozhatja és használhatja fel. Minden egyéb esetben az adatok egyéb intézmények felé csak az átadó intézmény előzetes beleegyezésével, valamint az ezen intézményekre vonatkozó hazai jogszabályoknak megfelelően adhatók át.

2. A fogadó intézmény egyedi esetekben és megkeresés alapján tájékoztatja az adatszolgáltató intézményt az átadott adatok felhasználásának céljáról és az ezáltal elért eredményekről.

3. Az adatszolgáltató intézmény köteles figyelemmel lenni a közlendő adatok helyességére, valamint azoknak az adatszolgáltatással elérni kívánt cél szempontjából való szükségességére és arányosságára. Ilyen esetben figyelembe kell venni az illető Szerződő Fél mindenkorai belső jogszabályai szerint érvényes adatszolgáltatási tilalmakat. Amennyiben kiderül, hogy a közölt adatok hibásak, vagy hogy olyan adatokat közöltek, amelyeket az adatszolgáltató Szerződő Fél jogszabályai szerint nem lett volna szabad közölni, úgy erről haladéktalanul értesíteni kell a fogadó intézményt. A fogadó intézmény, amennyiben az helyénvaló, köteles az ilyen adatokat helyesbiteni vagy törölni.

4. A intézmény, illetve illetékes szerv azt a személyt, akire az adatok vonatkoznak, a róla szóló adatokról és azok felhasználási céljáról, a felhasználás jogalapjáról, időtartamáról továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat, kérelmére tájékoztatja. Egyébként az érintett személy jogai a személyéről meglévő információkról való tájékozódása tekintetében annak a Szerződő Félnak a belső jogszabályaihoz igazodnak, amelynek valamely intézményétől, illetve illetékes szervétől a tájékoztatást kéri.

5. Ha az egyik Szerződő Fél valamely intézménye a jelen Egyezmény alapján személyes adatokat szolgáltatott, úgy a másik Szerződő Fél fogadó szerve a rá vonatkozó belső jog által előírt felelősségvállalása keretében nem hivatkozhat az érintett személlyel szemben arra, hogy a közölt adatok helytelenek voltak. A helytelen adatszolgáltatás miatt fizetett kártérítésre a jogsértés helye szerinti Szerződő Fél joga az irányadó.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

6. Az átadott személyes adatokat haladéktalanul törölni kell, ha azok már nem szükségesek azon cél érdekében, amiért közölték őket.

7. A személyes adatok átadását, illetve átvételét az átadó és a fogadó intézmény köteles rögzíteni.

8. Az átadó és a fogadó intézmény köteles gondoskodni az átadott személyes adatok hatékony védelméről az illetéktelen hozzáférés, valamint a jogtalan megváltoztatás és az illetéktelen nyilvánosságra hozatal ellen.

9. Mind az adatátvevő, mind az adatátadó Szerződő Fél köteles – az érintett kérelmére – az általa kezelt helytelen adatot helyesbiteni, illetőleg a jogellenesen kezelt adatot törölni. A helyesbitésről vagy törlésről a másik felet haladéktalanul értesíteni kell.

10. A Szerződő Felek biztosítják, hogy az adatvédelemmel kapcsolatos jogaik megsértése esetén az érintett személyek a jogsértés helye szerinti Szerződő Fél joga alapján jogorvoslatra ideértve a bírói jogorvoslatot jogosultak legyenek.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései megfelelően alkalmazandóak az üzleti titkokra is, azzal hogy ez nem járhat a személyes adatokhoz fűződő jogok korlátozásával.

42. cikk**A vitás kérdések rendezése**

(1) Bármely nézeteltérést, amely a jelen Egyezmény értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerül, a Szerződő Felek illetékes hatóságai közötti konzultációval kell rendezni.

(2) Amennyiben a fennálló probléma az (1) bekezdés szerinti módon nem rendezhető, akkor azt diplomáciai úton kell egyeztetni.

V. RÉSZ**Átmeneti és záró rendelkezések****43. cikk****Magyarország jelen Egyezménnyel kapcsolatos különleges kötelezettségei**

A jelen Egyezmény semmilyen formában nem befolyásolja azokat a kötelezettségeket, amelyek Magyarország európai uniós tagságából fakadnak. Következésképpen jelen Egyezmény rendelkezései sem együttesen, sem önmagukban nem idézhetők vagy értelmezhetők úgy, mint amelyek érvénytelenítik, módosítják vagy bármilyen más módon befolyásolják Magyarországnak különösen a Csatlakozási Szerződéssel vállalt, az Európai

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Közösséget létrehozó Szerződésből, az Európai Unióról szóló Szerződésből, valamint általában véve az Európai Unió elsődleges és másodlagos jogából származó kötelezettségeit.

44. cikk**Átmeneti rendelkezések**

(1) A jelen Egyezmény nem biztosítja az ellátásra való jogosultságot a hatályba lépése előtti időszakra.

(2) Jelen Egyezmény alkalmazása során figyelembe kell venni a hatálybalépése előtt a Szerződő Felek jogszabályai szerint fennállott jogilag jelentős körülményeket is.

(3) A jelen Egyezmény hatálybalépése előtt egyedi esetekben hozott döntések a jelen Egyezmény alkalmazását nem akadályozzák.

(4) A jelen Egyezmény hatálybalépése előtt megállapított ellátásokat az Egyezmény hatályba lépését követő 1 éven belül a jogosult kérelmére felül kell vizsgálni a jelen Egyezmény rendelkezései szerint, és a vizsgálat eredményétől függően a magasabb összegű ellátást kell folyósítani számára.

45. cikk**Hatályon kívül helyezés**

A jelen Egyezmény hatályba lépésével egyidejűleg a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya és a Magyar Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában 1957. október 7-én, Budapesten aláírt egyezmény hatályát veszti a Macedón Köztársaság és Magyarország vonatkozásában, kivéve a megszerzett igényjogosultságok vagy a folyamatban lévő igények elbírálása tekintetében, ha azok azon időszakra vonatkoznak, amikor a jelen Egyezménnyel hatályon kívül helyezett korábbi egyezmény hatályban volt.

46. cikk**Hatályba lépés**

(1) Jelen Egyezményt meg kell erősíteni. A Szerződő Felek írásban, diplomáciai úton kölcsönösen értesítik egymást, hogy az Egyezmény hatályba lépéséhez szükséges nemzeti jogi eljárásoknak eleget tettek.

(2) Jelen Egyezmény a diplomáciai úton tett későbbi értesítés kézhezvételét követő harmadik hónap első napján lép hatályba.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

47. cikk
Időbeli hatály és felmondás

(1) A jelen Egyezményt a Szerződő Felek határozatlan időre kötik. Mindkét Szerződő Fél jogosult a jelen Egyezményt – diplomáciai úton – bármely naptári év december 31-ével legalább három hónapos határidővel írásban felmondani.

(2) A jelen Egyezmény felmondása esetén annak rendelkezéseit az annak alapján megszerzett jogokra továbbra is alkalmazni kell.

Ennek hiteléül a Szerződő Felek meghatalmazottai a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel látták el.

Készültben-án macedón és magyar nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

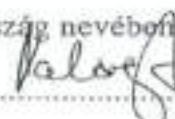
A Macedón Köztársaság nevében

.....

Magyarország nevében

.....

Член 3

Министерството за труд и социјална политика се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Договорот од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE HUNGARISË PËR SIGURIM SOCIAL DHE SIGURI SOCIALE

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Hungarisë për sigurim social dhe siguri sociale, e lidhur në Budapest më 20 nëntor 2014.

Neni 2

Marrëveshja nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën maqedonase dhe hungareze është si vijon: